

УДК 582.284:[574.38+502.753](477)

СУБСТРАТНІ ВПОДОБАННЯ ПЛЕВРОТОЇДНИХ ГРИБІВ ХАРКІВСЬКОГО ЛІСОСТЕПУ

О. В. Прилуцький

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна,
майдан Свободи, 4, Харків 61022, Україна
Національний природний парк „Слобожанський”, вул. Зарічна, 15,
смт Краснокутськ, Краснокутський р-н, Харківська обл. 62002, Україна
e-mail: olegpril12@gmail.com

Наведено відомості щодо субстратних преференцій плевротоїдних грибів, які виявлено на території Харківського Лісостепу. Сімнадцять виявлених видів грибів як субстрат використовували 18 видів судинних рослин, з-поміж яких 17 – дерева та чагарники й 1 вид (*Carex pilosa* Scop.) – трав'яниста рослина. Показано, що найбагатшими за складом плевротоїдних грибів субстратами були деревина осики звичайної та дуба черешчастого. Представники роду *Tilia* L. в умовах Харківського Лісостепу також належать до чільних субстратотвірних рослин для багатьох видів плевротоїдних грибів. Саме на деревині осики, дуба та лип було зроблено більшість знахідок плевротоїдних грибів. Більшість виявлених видів мали широке коло субстратів. Чотирьом видам (*Pleurotus calypttratus*, *Resupinatus applicatus*, *Neolentinus lepideus* та *Tapinella panuoides*), навпаки, була властива вузька субстратна спеціалізація. Спираючись на дані з розмірів субстратів, на яких було виявлено базидіоми плевротоїдних грибів, показано важливість збереження великорозмірної відмерлої деревини для підтримання різноманітності цих організмів. Найбільше видів плевротоїдних грибів, так само як і знахідок плодових тіл, було зроблено на субстратах, діаметр яких перевищував 20 см.

Ключові слова: плевротоїдні гриби, Харківський Лісостеп, мертва деревина.

ВСТУП

До еколого-морфологічної групи „плевротоїдних” грибів належать базидієві гриби, що мають пластинчастий гіменофор і ексцентричну, латеральну або зредуковану ніжку й розвиваються переважно на відмираючих або відмерлих деревних рослинах [8, 16]. Ця група є поліфілетичною та охоплює окремі роди порядків Agaricales Underw., Boletales E.-J. Gilbert та Russulales Kreisel ex P.M. Kirk, P.F. Cannon et J.C. David класу Agaricomycetes Matheny, Hibbett et Binder [17, 23]. За типом живлення більшість плевротоїдних грибів є ксилосапротрофами; окремим представникам родів *Pleurotus* (Fr.) P. Kumm. та *Hohenbuehelia* Schulzer властива також нематофагія [22]. Попри те, що плевротоїдні гриби є важливим елементом ксилотрофного

блоку екосистем, їхні субстратні уподобання наразі вивчені значно слабше порівняно з іншими групами грибів, що розвиваються у деревині [8, 12, 15, 21].

Відомості про субстрати, на яких розвиваються ті чи інші види плевротоїдних грибів, наявні практично в усіх публікаціях, що висвітлюють питання різноманітності, поширення й таксономії цих організмів. Втім, переважно вони узагальнені до рівня протиставлення „деревина листяних порід – деревина шпилькових порід”; конкретні таксони субстратотвірних рослин вказуються значно рідше.

Харківський Лісостеп охоплює східну частину Українського Лісостепу [3]. Окремішність цієї природної території від решти лісостепової зони України спричинена розташуванням її у зоні відрогів Середньоруської височини, завдяки чому формується складніший, ніж на прилеглих теренах, рельєф і, відповідно, вище ландшафтне й оселищне різноманіття [4].

На території Харківського Лісостепу плевротоїдні гриби ніколи не були об'єктом спеціального дослідження. Наразі єдині опубліковані відомості з цього питання містяться у колективній монографії «Гриби заповідників та національних природних парків Лівобережної України», де наводяться дані про знахідки на території національного природного парку „Гомільшанські ліси” п'яти видів плевротоїдних грибів, із зазначенням субстрату [6]. У цій праці наведена інформація про субстратні уподобання плевротоїдних грибів, що були виявлені під час власних досліджень території Харківського Лісостепу.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Зразки плевротоїдних грибів, що їх використано в цій роботі, були зібрані автором упродовж 2008–2012 рр. під час маршрутних обстежень території Харківського Лісостепу. Збір матеріалу здійснювали на 10 територіях, що розміщені у різних частинах Харківського Лісостепу та репрезентують розмаїття його природних умов. З-поміж них три – об'єкти природно-заповідного фонду (національні природні парки (НПП) „Гомільшанські ліси”, „Слобожанський”, „Дворічанський” та парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва „Тростянецький”) і 7 – незаповідні лісові масиви (рис. 1). Найбільша частка матеріалу була зібрана на території перших двох зазначених НПП. Відповідно до класифікації біотопів лісової та лісостепової зон України [5], на обстежених територіях переважають такі типи лісових оселищ: кленово-липово-дубові ліси Лівобережжя України (G1.216), свіжі соснові ліси зеленомохові (G2.214), сухі соснові ліси лишайникові (G2.215), соснові ліси континентальні з остепненим травостаном (G2.216), змішані сосново-дубові ацидофільні ліси (G3.11), заплавні дубові ліси (G1.217). Меншою мірою представлені вільхові евтрофні заболочені ліси та березові ліси свіжих і сухих умов (G1.132 та G1.123 відповідно, НПП „Гомільшанські ліси” та „Слобожанський”), осичники (G1.124, НПП „Гомільшанські ліси”, Печенізько-Тетлежанська лісова дача, Могрицька лісова дача), вільхові заболочені сфагнові ліси та заболочені березові ацидофільні ліси (G1.131 та G1.121 відповідно, НПП „Слобожанський”), осокорники з *Populus alba*, *Populus nigra* (G1.113, НПП „Гомільшанські ліси”), а також короткозаплавні вербняки з *Salix alba* (G1.112).

Усі знахідки базидіом плевротоїдних грибів занотувували та вносили до електронної бази даних. Видову приналежність знахідок визначали за допомогою спеціалізованих визначників, із використанням стандартних методик [2, 8, 13, 14, 20; 23]. Назви грибів подано відповідно до системи ресурсу Index Fungorum [17]. Повноту дослідженості обчислювали за допомогою індексу Тюринґа [9].

Рис. 1. Харківський Лісостеп із місцями збору матеріалу.

Лісові території, на яких здійснювався збір матеріалу: 1 – Могрицька лісова дача; 2 – парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва „Тростянецький”; 3 – національний природний парк (НПП) „Слобожанський”; 4 – ліси в окол. с. Мала Рогозянка; 5 – Харківський Лісопарк; 6 – ліси в окол. с. Яківлівка; 7 – НПП „Гомільшанські ліси”; 8 – проектований регіональний ландшафтний парк „Петрівські балки”; 9 – Печенізько-Тетлежанська лісова дача; 10 – НПП „Дворічанський”

Fig. 1. Kharkiv Forest-Steppe with sampling plots.

Forest sampling plots: 1 – Mogrytsky Forest massif; 2 – park-monument of landscape architecture „Trostyanetsky”; 3 – National Nature Park (NNP) „Slobzhansky”; 4 – forests near Mala Rohozyanka village; 5 – Kharkiv Fores-Park; 6 – forests near Yakivlivka village; 7 – NNP „Gomilshansky lisy”; 8 – planned Regional Landscape Park „Petivsky balky”; 9 – Pechenizko-Tetlezhansky Forest massif; 10 – NNP “Dvorichansky”

Назви субстратотвірних рослин у випадках, коли визначити їх було можливо, наведені відповідно до списку судинних рослин України [19]. Видову приналежність субстратів визначали із застосуванням визначників деревних і чагарникових рослин у безлистому стані [10, 11]. Виокремлення розмірних класів субстратів здійснювали відповідно до рекомендацій С. Гюндорфа [15].

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ І ЇХНЕ ОБГОВОРЕННЯ

У результаті дослідження ми виявили 17 видів плевротоїдних грибів, що були представлені 130 знахідками. Повнота дослідження, виражена через індекс Тюрінґа, становила 88,2%.

Виявлені види використовували як субстрати 18 видів судинних рослин. З-поміж останніх 17 – дерева та чагарники й 1 вид (*Carex pilosa* Scop.) – трав'яниста рослина. Оскільки всі виявлені види грибів утворюють плодові тіла на відмерлих і відмираючих рослинах, що зазнають руйнування, то деякі субстрати вдалося визначити

тільки до роду. Частина субстратів зовсім не піддавалася ідентифікації через погану збереженість діагностичних ознак (кори, гілок тощо). Розподіл виявлених видів плевротоїдних грибів за видами субстратотвірних рослин з інформацією щодо кількості знахідок наведено у табл. 1.

Найбагатшими за складом плевротоїдних грибів субстратами були осика звичайна та дуб черешчастий. Липи в умовах Харківського Лісостепу також належать до чільних субстратотвірних рослин для багатьох видів плевротоїдних грибів. Також показовим є те, що саме на деревині осики, дуба та лип було зроблено більшість знахідок. На деревині решти видів субстратотвірних рослин було виявлено значно менше видів плевротоїдних грибів; так само на цих субстратах було помітно менше знахідок.

З-поміж виявлених видів плевротоїдних грибів чотири розвивалися на деревині лише певних порід. Так, плодові тіла *Pleurotus calyptratus* було виявлено виключно на деревині осики, *Resupinatus applicatus* – на деревині дуба, а базидіоми видів *Neolentinus lepideus* і *Tapinella panuoides* – на деревині сосни. Неодноразові знахідки спорonoшень цих видів на зазначених субстратах у Харківському Лісостепу цілком узгоджуються з літературними відомостями щодо вузьких субстратних уподобань *P. calyptratus*, *R. applicatus*, *N. lepideus* та *T. panuoides* [1, 6–8, 13, 14, 16, 23]. Види *Pleurotus dryinus* і *Rhodotus palmatus* також були виявлені лише на одному виді субстратотвірних рослин, відповідно на груші звичайній і дубі черешчастому. Втім, оскільки ці два види були представлені одиничними знахідками то, зважаючи на літературні відомості щодо цих видів [8, 13, 16, 23], немає підстав робити висновки про певні субстратні уподобання *P. dryinus* і *Rh. palmatus* на досліджуваній території. Більшість виявлених видів мала широке коло субстратів.

Знаковим є також розподіл виявлених видів плевротоїдних грибів за субстратами різного розміру. Найбільше видів, як і знахідок плодових тіл, було виявлено на субстратах, діаметр яких перевищував 20 см (рис. 2). Низка видів плевротоїдних

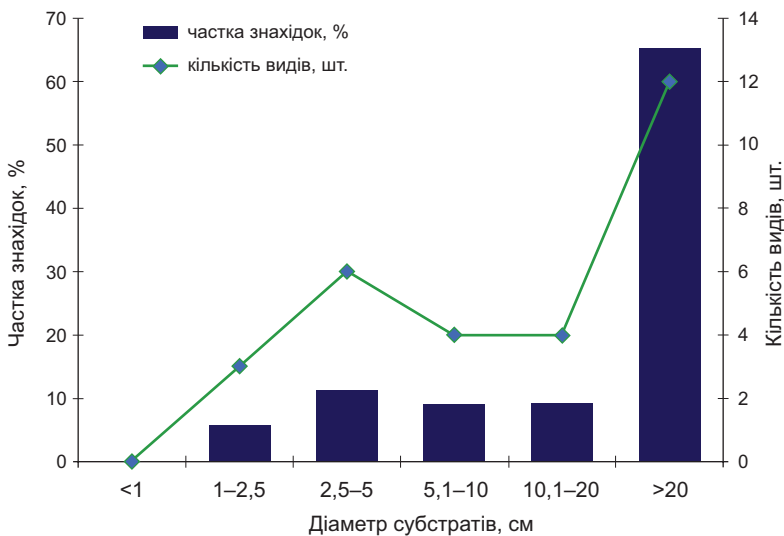

Рис. 2. Розподіл виявлених видів і знахідок плевротоїдних грибів за субстратами різного розміру

Fig. 2. Distribution of species and specimens of revealed pleurotoid fungi according to substrates of different size

Таблиця 1. Розподіл плевротоїдних грибів Харківського Лісостепу за видами субстратотвірних рослин

Table 1. Distribution of pleurotoid fungi of Kharkiv Forest-Steppe according to substrate of plant species

Вид субстратотвірної рослини	Всього видів грибів/ усього знахідок грибів	Види грибів, що їх було зареєстровано на відповідному субстраті
<i>Populus tremula</i> L.	9/35	<i>Crep. casp.</i> (1), <i>Crep. crocoph.</i> (1), <i>Crep. mollis</i> (11), <i>Lentin. ursinus</i> (1), <i>Pan. stipt.</i> (1), <i>Pleur. calyptr.</i> (11), <i>Pleur. corn.</i> (1), <i>Pleur. ostr.</i> (4), <i>Pleur. pulm.</i> (4)
<i>Quercus robur</i> L.	9/18	<i>Crep. casp.</i> (1), <i>Crep. epibr.</i> (1), <i>Crep. mollis</i> (4), <i>Crep. subver.</i> (1), <i>Pan. stipt.</i> (3), <i>Pleur. corn.</i> (1), <i>Pleur. ostr.</i> (1), <i>Res. appl.</i> (5), <i>Rhod. palm.</i> (1)*
<i>Tilia</i> spp.	5/25	<i>Crep. casp.</i> (1), <i>Crep. crocoph.</i> (4), <i>Crep. mollis</i> (17), <i>Crep. subver.</i> (1), <i>Pleur. pulm.</i> (2)
<i>Corylus avellana</i> L.	3/3	<i>Crep. epibr.</i> (1), <i>Crep. mollis</i> (1), <i>Pleur. pulm.</i> (1)
<i>Pinus sylvestris</i> L.	2/8	<i>Neolent. lepideus</i> (5), <i>Tap. panuoides</i> (3)
<i>Fraxinus excelsior</i> L.	2/6	<i>Crep. mollis</i> (5), <i>Pleur. corn.</i> (1)
<i>Acer platanoides</i> L.	2/4	<i>Pleur. ostr.</i> (2), <i>Pleur. pulm.</i> (2)
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) P. Gaertn.	2/3	<i>Lent. tigr.</i> (2), <i>Pleur. pulm.</i> (1)
<i>Betula</i> spp.	2/2	<i>Pleur. ostr.</i> (1), <i>Pleur. pulm.</i> (1)
¹ <i>Picea abies</i> (L.) H. Karst.	2/2	<i>Pan. stipt.</i> (1), <i>Pleur. pulm.</i> (1)
<i>Salix</i> spp.	1/1	<i>Pleur. ostr.</i> (1)
<i>Ulmus</i> sp.	1/1	<i>Pleur. pulm.</i> (1)
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	1/1	<i>Pleur. pulm.</i> (1)
<i>Pyrus communis</i> L.	1/1	<i>Pleur. dryinus</i> (1)*
<i>Acer campestre</i> L.	1/1	<i>Crep. mollis</i> (1)
<i>Acer tataricum</i> L.	1/1	<i>Lentin. ursinus</i> (1)
<i>Carex pilosa</i> Scop.	1/3	<i>Crep. epibr.</i> (3)
<i>Prunus padus</i> L.	1/1	<i>Crep. mollis</i> (1)
Видову приналежність субстратотвірної рослини неможливо було визначити	7/14	<i>Crep. casp.</i> (3), <i>Crep. crocoph.</i> (2), <i>Crep. mollis</i> (1), <i>Crep. subver.</i> (1), <i>Lentin. ursinus</i> (1), <i>Lent. tigr.</i> (4), <i>Pan. stipt.</i> (2)

Примітки:

- 1) Скорочення назв видів: *Crep. epibr.* – *Crepidotus epibryus* (Fr.) Quél.; *Crep. casp.* – *Crepidotus caspari* Velen. (= *Crepidotus lundellii* Pilát); *Crep. crocoph.* – *Crepidotus crocophyllus* (Berk.) Sacc.; *Crep. mollis* – *Crepidotus mollis* (Schaeff.) Staude; *Crep. subver.* – *Crepidotus subverrucisporus* Pilát; *Lentin. ursinus* – *Lentinellus ursinus* (Fr.) Kühner; *Lent. tigr.* – *Lentinus tigrinus* (Bull.) Fr.; *Neolent. lepideus* – *Neolentinus lepideus* (Fr.) Redhead et Ginn (= *Lentinus lepideus* (Fr.) Fr.); *Pan. stipt.* – *Panellus stipticus* (Bull.) P. Karst.; *Pleur. calyptr.* – *Pleurotus calyptratus* (Lindblad) Sacc.; *Pleur. corn.* – *Pleurotus cornucopiae* (Paulet) Rolland; *Pleur. dryinus* – *Pleurotus dryinus* (Pers.) P. Kumm.; *Pleur. ostr.* – *Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm.; *Pleur. pulm.* – *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.; *Res. appl.* – *Resupinatus applicatus* (Batsch) Gray; *Rhod. palm.* – *Rhodotus palmatus* (Bull.) Maire; *Tap. panuoides* – *Tapinella panuoides* (Fr.) E.-J. Gilbert (= *Paxillus panuoides* (Fr.) Fr.).
- 2) У дужках після скорочених назв видів наведено кількість знахідок цих видів на відповідних субстратах.
- 3) Символом * позначено види, що були виявлені одноразово.

Comments:

- 1) Abbreviations of the species name: *Crep. epibr.* – *Crepidotus epibryus* (Fr.) Quél.; *Crep. casp.* – *Crepidotus caspari* Velen. (= *Crepidotus lundellii* Pilát); *Crep. crocoph.* – *Crepidotus crocophyllus* (Berk.) Sacc.; *Crep. mollis* – *Crepidotus mollis* (Schaeff.) Staude; *Crep. subver.* – *Crepidotus subverrucisporus* Pilát; *Lentin. ursinus* – *Lentinellus ursinus* (Fr.) Kühner; *Lent. tigr.* – *Lentinus tigrinus* (Bull.) Fr.; *Neolent. lepideus* – *Neolentinus lepideus* (Fr.) Redhead et Ginn (= *Lentinus lepideus* (Fr.) Fr.); *Pan. stipt.* – *Panellus stipticus* (Bull.) P. Karst.; *Pleur. calyptr.* – *Pleurotus calyptratus* (Lindblad) Sacc.; *Pleur. corn.* – *Pleurotus cornucopiae* (Paulet) Rolland; *Pleur. dryinus* – *Pleurotus dryinus* (Pers.) P. Kumm.; *Pleur. ostr.* – *Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm.; *Pleur. pulm.* – *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.; *Res. appl.* – *Resupinatus applicatus* (Batsch) Gray; *Rhod. palm.* – *Rhodotus palmatus* (Bull.) Maire; *Tap. panuoides* – *Tapinella panuoides* (Fr.) E.-J. Gilbert (= *Paxillus panuoides* (Fr.) Fr.).
- 2) Number of fungal specimens in corresponding substrates are given in parenthesis after species name abbreviation.
- 3) Symbol * was given for species which were detected only once.

грибів, а саме *N. lepideus*, *P. stipticus*, *Pl. calyptratus*, *Pl. cornucopiae*, *Pl. ostreatus* та *T. panuoides*, розвивалися тільки на великорозмірних субстратах. Удвічі менше видів траплялося на субстратах діаметром від 2,5 до 5 см, ще менше видів і знахідок мали місце на субстратах інших розмірних класів. Варто зазначити, що практика ведення лісового господарства в Україні передбачає повне або часткове вилучення з лісових екосистем великорозмірних решток відмерлої деревини у процесі так званих „санітарних заходів”, що, виходячи з вищенаведених даних, може завдавати шкоди популяціям значної частини видів плевротоїдних грибів.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження плевротоїдних грибів Харківського Лісостепу зроблено такі висновки:

1. Плевротоїдні гриби Харківського Лісостепу використовують як субстрати широкий спектр судинних рослин, переважно деревних і чагарникових.
2. Найбагатшими за складом виявлених плевротоїдних грибів субстратами були деревина осики звичайної, дуба черешчастого та видів роду *Tilia*.
3. Більшість видів плевротоїдних грибів Харківського Лісостепу здатні розвиватися на різних за походженням субстратах, деякі види (*P. calyptratus*, *R. applicatus*, *N. lepideus* та *T. panuoides*) відзначаються стабільно вузькими субстратними уподобаннями.
4. Питома частка видів, а також знахідок плевротоїдних грибів трапляється на великорозмірних субстратах, що є аргументом на користь збереження стовбурів відмерлих дерев у експлуатаційних лісах з метою підтримання різноманітності цих організмів.

ПОДЯКИ

Автор висловлює вдячність Шановному Рецензентові, а також к.б.н. В.І. Глущенку, к.б.н. О.Ю. Акулову та А.С. Гукасовій за цінні зауваження щодо тексту.

1. Андріанова Т.В., Гайова В.П., Гелюта В.П. та ін. **Гриби України**. 2006. Електронний ресурс. Версія 1.00. Режим доступу: [<http://www.cybertruffle.org.uk/ukrafung/ukr/index.htm>].
2. Бондарцев А.С., Зингер Р.А. Руководство по сбору высших базидиальных грибов для научного их изучения. **Тр. Ботан. ин-та АН СССР. Сер. 2. Споровые растения**, 1950; 6: 499–543.
3. Гелюта В.П. **Флора грибов Украины. Мучнисторосяные грибы**. Киев: Наук. думка, 1989: 256 с.
4. **Геоботаничне районування Української РСР** / Інститут ботаніки ім. М.Г. Холодного АН УРСР, відпов. ред. А.І. Барбарич. Київ: Наук. думка, 1977: С. 179–194.
5. Дідух Я.П., Фицайло Т.В., Коротченко І.А. та ін. **Біотопи лісової та лісостепової зон України** / ред. чл.-кор. НАН України Я.П. Дідух. Київ: ТОВ “МАКРОС”, 2011. 288 с.
6. Дудка І.О., Гелюта В.П., Андріанова Т.В. та ін. **Гриби заповідників та національних природних парків Лівобережної України**. Київ: Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України, 2009. Т. 2: С. 314–336.
7. Дудка І.О., Гелюта В.П., Тихоненко Ю.Я. та ін. **Гриби природних зон Криму** / Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України; за заг. ред. І.О. Дудки. К.: Фітосоціоцентр, 2004. 452 с.
8. **Змитрович И.В., Малышева В.Ф., Малышева Е.Ф. и др. Плевротоидные грибы Ленинградской области (с заметками о редких и интересных восточноевропейских таксонах)**. СПб.: Изд-во ВИЗР, 2004. 124 с.

9. *Леонтьев Д.В. Флористичний аналіз в мікології: підручник.* Харків: Вид. група "Основа", 2007. С. 29.
10. *Новиков А.Л. Определитель деревьев и кустарников в безлиственном состоянии.* Минск: Высшая школа, 1965. 408 с.
11. *Шипунов А.Б. Ключ для определения деревьев и кустарников без листьев.* 11.01.1999. Електронний ресурс. Режим доступу: [<http://herba.msu.ru/shipunov/school/sch-ru.htm>].
12. *Farr, D.F., Rossman, A.Y. Fungal Databases, Systematic Mycology and Microbiology Laboratory, ARS, USDA.* Retrieved June 13, 2012. Electronic resource. Access mode: [<http://nt.ars-grin.gov/fungaldatabases/fungushost/fungushost.cfm>].
13. *Funga Nordica* / eds. by H. Knudsen, J. Vesterhold. Copenhagen: Nordsvamp, 2008. 910 p.
14. *Fungi of Switzerland, Vol. 3 (Boletes and Agarics)* / ed. by J. Breitenbach and F. Kränzlin. Lucerne: Edition Mycologia/Mad River Press; 1st ed., 1991. 360 p.
15. *Huhndorf S. et al. Macrofungi on Woody Substrata.* In the book **Biodiversity of Fungi: Inventory and Monitoring Methods** / ed. by Greg M. Mueller. San Diego; London: Elsevier Academic Press, 2004: P. 159–163.
16. *Kalamees K. Checklist of some pleurotoid fungi (Agaricomycetidae, Basidiomycetes) of Estonia. Folia Cryptog. Estonica, 2007; 43: 13–15.*
17. *Kirk P.M. Index Fungorum (CABI Bioscience Databases).* Kew: Index Fungorum Partnership, 2012. Режим доступу: [<http://www.indexfungorum.org>].
18. *Kirk P.M., Cannon P.F., David J.C. et al. Ainsworth and Bisby's Dictionary of the fungi,* 10-th ed. UK: CABI Bioscience, 2008. 771 p.
19. *Mosyakin S.L., Fedoronchuk M.M. Vascular plants of Ukraine: A nomenclatural checklist.* Kyiv: M.G. Kholodny Institute of Botany, 1999. 346 p.
20. *Nordstein S. The Genus Crepidotus (Basidiomycotina, Agaricales) in Norway.* Oslo: Synopsis Fungorum, 1990. 115 p.
21. *Renvall P. Community structure and dynamics of wood-rotting Basidiomycetes on decomposing conifer trunks in northern Finland. Karstenia, 1995; 35: 1–51.*
22. *Thorn R.G., Moncalvo J.-M., Reddy C.A. et al. Phylogenetic analyses and the distribution of nematophagy support a monophyletic Pleurotaceae within the polyphyletic pleurotoid-lentoid fungi. Mycologia, 2000; (92): 241–252.*
23. *Watling, R., Gregory N.M. British fungus flora.* Vol. 6: Crepidotaceae, Pleurotaceae and other pleurotoid agarics. Edinburgh: Royal Botanic Garden, 1989. 157 p.

SUBSTRATE PREFERENCES OF PLEUROTOID FUNGI IN KHARKIV FOREST-STEPPE

Oleh V. Prylutsky

*V.N Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv 61022, Ukraine
National Nature Park „Slobozhansky”
15, Zarichna St., Krasnokutsk, Krasnokutsky District, Kharkiv Region, 62002, Ukraine
e-mail: olegpril12@gmail.com*

Information on substrate preferences of pleurotoid fungi species revealed in Kharkiv Forest-Steppe is discussed. Seventeen identified species of fungi used as substrate 18 species of vascular plants, e. g. 17 – trees and shrubs, and 1 species (*Carex pilosa* Scop.) – herbaceous plant. The main part of pleurotoid fungi used as substrate the wood of common aspen and pedunculate oak. *Tilia* spp. in Kharkiv Forest-Steppe is also appertain to the leading substrate-produce plants for a lot of pleurotoid fungi species. Most of specimens have been found on aspen, oak, and linden wood. Most of identified species had a wide range of substrates. Four species (*Pleurotus calyptratus*,

Resupinatus applicatus, *Neolentinus lepideus* and *Tapinella panuoides*), on the contrary, have been characterized by a narrow substrate preferences. Based on data about the size of pleurotoid's substrates, an importance of conservation of large-scale dead wood to maintain diversity of pleurotoid fungi has been shown. Most of pleurotoid species, as well as the specimens of fruit bodies, had been found on substrates with the diameter more than 20 cm.

Keywords: pleurotoid fungi, Kharkiv Forest-Steppe, dead wood.

СУБСТРАТНЫЕ ПРЕДПОЧТЕНИЯ ПЛЕВРОТОИДНЫХ ГРИБОВ ХАРЬКОВСКОЙ ЛЕСОСТЕПИ

О. В. Прилуцкий

Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина,
площадь Свободы, 4, Харьков 61022, Украина
Национальный природный парк «Слобожанский»
ул. Заречная, 15, пгт Краснокутск, Краснокутский р-н, Харьковская обл. 62002, Украина
e-mail: olegpril12@gmail.com

Приведены сведения о субстратных предпочтениях плевротоидных грибов, обнаруженных на территории Харьковской Лесостепи. Семнадцать обнаруженных нами видов грибов в качестве субстрата использовали 18 видов сосудистых растений, из которых 17 – деревья и кустарники и 1 вид (*Carex pilosa* Scop.) – травянистое растение. Показано, что наиболее богатыми по составу плевротоидных грибов субстратами были древесина осины обыкновенной и дуба черешчатого. Представители рода *Tilia* L. в условиях Харьковской Лесостепи также относятся к числу основных субстратобразующих растений для многих видов плевротоидных грибов. Следует отметить, что именно на древесине осины, дуба и лип было сделано большую часть находок плевротоидных грибов. Большинство обнаруженных видов имели широкий круг субстратов. Четырем видам (*Pleurotus calyptratus*, *Resupinatus applicatus*, *Neolentinus lepideus* и *Tapinella panuoides*), напротив, была свойственна узкая субстратная специализация. Опираясь на данные по размерам субстратов, на которых были обнаружены базидиомы плевротоидных грибов, показана важность сохранения крупноразмерной отмершей древесины для поддержания разнообразия этих организмов. Больше всего видов плевротоидных грибов, как и находок плодовых тел, имели место на субстратах диаметром свыше 20 см.

Ключевые слова: плевротоидные грибы, Харьковская Лесостепь, мертвая древесина.

Одержано: 18.12.2012